

Cynthia Lafaire: "Het mooiste wat ik in mijn carrière heb gedaan? Een adoptiegezin vinden voor een zwaar verbrand meisje." — © Dirk Kerstens

“Na Switel opereerde ik wekenlang uren na elkaar”: topchirurg Cynthia Lafaire gaat na 30 jaar met pensioen bij Brandwondencentrum

Antwerpen - Meer dan dertig jaar stond ze zwaar verbrande patiënten bij in hun jarenlange genezingstraject, ze opereerde weken aan een stuk slachtoffers van de brand in het Switel-hotel en weet als geen ander in welke hoek het (brand)gevaar schuilt. Met een indrukwekkende staat van dienst én pijn in het hart trekt chirurg Cynthia Lafaire (64) eind dit jaar de deur van het Brandwondencentrum in Antwerpen achter zich toe. “Als brandwondenarts heb je een speciale band met je patiënten.”

"Ik ben geen typische chirurg", lacht Cynthia Lafaire wanneer onze fotograaf haar voor zijn lens laat plaatsnemen. We begrijpen meteen wat ze bedoelt. Lafaire is benaderbaar en voorzien van een uitzonderlijk stel emotionele voelsprietten, zonder dat die haar professionaliteit ook maar een greintje in de weg staan.

Geen wonder dat er op haar pensioenfeest zomaar even 250 man present tekende, onder wie ook heel wat patiënten. "Dat feest was voor alle duidelijkheid een verrassing. Ik kwam compleet uit de lucht gevallen", zegt ze. "Ik was zelfs niet achterdochtig. Ze hebben dat prachtig georganiseerd. Een mooier afscheid kon ik me niet wensen." En dat terwijl ze eigenlijk in alle stilte wilde vertrekken. "In mijn hoofd zou ik mijn laatste dag werken, tegen mijn collega's 'tot morgen' zeggen en dan niet meer terugkomen."

Maar dat draaide dus anders uit. Lafaire bouwde dan ook een imposante carrière uit binnen Ziekenhuis aan de Stroom (ZAS), waar het Brandwondencentrum deel van uitmaakt. Zelf noemt ze zich een kind van Stuivenberg. Want het is in het voormalige Stuivenbergziekenhuis dat ze haar eerste stapjes zette als brandwondenchirurg. "Ik draaide tijdens mijn opleiding enkele maanden mee in het Brandwondencentrum. Het klikte met het toenmalige diensthoofd. Hij vroeg me een jaar later of ik geïnteresseerd was om als chirurg op zijn afdeling te starten. Ik ben er nooit meer weggegaan." Vorig jaar verhuisde het Stuivenbergziekenhuis inclusief Brandwondencentrum naar ZAS Cadix op het Eilandje.

© Dirk Kerstens

“De psycholoog is de belangrijkste persoon van ons team. Wat wij als arts ook doen, onze patiënten verlaten het ziekenhuis altijd met littekens. Ze zijn beschadigd. Lichamelijk, maar ook mentaal. Het is niet evident om zoiets een plek te geven”

Cynthia Lafaire
Brandwondenchirurg

Brandwondenzorg is erg specifiek. Je behandelt patiënten vaak gedurende vele jaren. Is dat wat u zo aansprak in deze discipline?

Cynthia Lafaire: "Ja. Het zijn ook mijn patiënten die ik het hardst zal missen. Als brandwondenarts heb je een heel speciale band met je patiënten. Als je als chirurg iemands appendix eruit haalt, dan zie je die persoon nadien hooguit nog twee keer terug en dan stopt het. Maar zeker de mensen die zwaar verbrand zijn, volg je gedurende hun hele traject. Kinderen volgen we op tot ze volwassen zijn. Wij verzorgen onze patiënten wanneer ze net toekomen, behandelen hun littekens en staan mee in voor de nazorg. Ik voer ook zelf reconstructies uit."

"Laatst nog zag ik een patiënt die twintig jaar geleden verbrand raakte. Hij wist dat ik met pensioen zou gaan en zei dat hij nog één operatie wilde laten uitvoeren. 'Dat moet jij nog doen', zei hij. Zoiets komt binnen. Ik kan dat niet verwoorden, maar dat is heel bijzonder."

De brandwondenzorg is de voorbije jaren sterk geëvolueerd. Vooral op psychologisch vlak worden patiënten nu veel beter begeleid.

"Toen ik in 1993 begon, hadden we één psycholoog die vier uur per week langskwam. We hadden toen twaalf bedden. In vier uur kan je geen twaalf patiënten zien. Dat veranderde na de gasramp van Gellingen (*in 2004, red.*). En vandaag hebben we twee voltijdse psychologen die vast verbonden zijn aan ons centrum. Zij zien onze patiënten elke dag als dat nodig is."

En is dat vaak nodig?

"Ik zeg altijd: de psycholoog is de belangrijkste persoon van ons team. Wat wij als arts ook doen, onze patiënten verlaten het ziekenhuis altijd met littekens. Ze zijn beschadigd. Lichamelijk, maar ook mentaal. Het is niet evident om zoiets een plek te geven. Er zijn patiënten die daar goed mee om kunnen, maar er zijn er ook die daar nooit in slagen. We hebben een aantal patiënten gehad die ondanks alle hoogstaande zorg en opvolging toch uit het leven zijn gestapt. Godzijdank zijn dat de uitzonderingen."

"Na de ramp in het Switel-hotel (*waar op oudejaarsnacht 1994 een brand uitbrak die vijftien mensen het leven kostte, red.*), zei een patiënte me: 'Wat geeft u het recht om mij in leven te houden?' Daar sta je dan. Maar ik heb een eed afgelegd, de eed van Hippocrates, die zegt dat je mensen zult helpen."

De brand in het Switel-hotel was de eerste grote ramp die u meemaakte in uw carrière.

"Ik was die nacht niet van wacht. Ik had mijn bieper bij – gsm's hadden we nog niet – maar had die in de auto laten liggen terwijl ik met vrienden op restaurant oudjaar aan het vieren was. De collega van wacht had ik het nummer van het restaurant gegeven, voor mocht hij me nodig hebben. Alleen was hij dat nummer kwijtgespeeld. Pas om half negen de volgende ochtend kreeg het ziekenhuis me thuis aan de lijn en vroegen ze me of ik onmiddellijk kon komen om mijn collega af te lossen."

"Ten tijde van de Switel-brand hadden we twaalf erkende bedden, maar we hebben die nacht 68 brandwondenpatiënten binnengekregen. In de weken die volgden, opereerde ik dagelijks van acht uur 's ochtends tot acht uur 's avonds"

Cynthia Lafaire

Brandwondenchirurg

Wat trof u aan toen u toekwam?

"Ik vergeet dat van mijn leven niet. Het hele ziekenhuis lag vol met gewonden. We hadden in die tijd twaalf erkende bedden, maar hadden die nacht 68 brandwondenpatiënten binnengekregen. Het heeft me tot 's avonds laat gekost om bij elke patiënt langs te gaan en diens medische toestand in kaart te brengen. De meeste van die patiënten hebben wij verder opgevolgd. In de weken die volgden, opereerde ik dagelijks van acht uur 's ochtends tot acht uur 's avonds."

Een zeldzame foto gemaakt op het moment van de brand in het Switel-hotel op oudejaarsnacht, dit jaar precies dertig jaar geleden.
— © Lotgenoten

Switel was niet de enige ramp in uw carrière. U kreeg ook patiënten binnen na de aanslagen in Brussel, de gasramp van Gellingen of de ontploffing van een kippenkraam op de Antwerpse Vogelenmarkt. Wat is het allereerste wat je doet wanneer je een patiënt met zware brandwonden binnenkrijgt?

“Spoelen, spoelen, spoelen. Onze slogan is: eerst water, de rest komt later. Eigenlijk zou dat al moeten gebeuren voor de patiënt in het ziekenhuis toekomt. Meteen twintig minuten onder lauw water gaan staan. Geen koud water, want dan treedt er onderkoeling op omdat onze huid warmte bijhoudt. Is die huid deels weggebrand, dan verliezen we heel erg veel warmte. Dat spoelen kan echt het verschil maken. Het stopt de warmte-inwerking van de verbranding en heeft dus een effect op de diepte van de brandwonden.”

Hoeveel zwaar verbrande patiënten zag u jaarlijks toekomen in het Brandwondencentrum?

“Godzijdank is dat aantal sterk gedaald. In mijn begindagen hadden we vierhonderd opnames op jaarbasis, waarvan de helft kinderen. Nu zijn er dat nog 180 tot tweehonderd. Ook het aantal zware ongevallen daalt sterk, omdat er meer en betere preventie is. Veel meer huizen hebben bijvoorbeeld rookmelders en ook in de haven zijn de werkomstandigheden veel veiliger geworden. Daar zien we duidelijk het effect van.”

“Het eerste wat moet gebeuren bij zware brandwonden: spoelen, spoelen, spoelen. Onze slogan is: eerst water, de rest komt later. Eigenlijk zou dat al moeten gebeuren voor de patiënt in het ziekenhuis toekomt”

Cynthia Lafaire

Brandwondenchirurg

Wat zijn de voornaamste oorzaken van zware brandwonden?

“We hebben sinds de stijging van de energieprijzen veel huisbranden, omdat mensen proberen hun huis op onveilige manieren te verwarmen. Bijvoorbeeld door binnen een barbecue aan te steken. Daarnaast heb je ook chemische ongevallen. Die gebeuren niet alleen in de haven, maar ook in de huis-tuin-en-keukensfeer. Het gevaarlijkste product dat mensen in huis hebben staan, is vloeibare ontstopper. Dat is een *base*, wat wil zeggen dat het blijft doordringen en naar de diepte gaat. Gelukkig hebben die flessen vandaag een kindvriendelijke dop. Want waarom drinken kinderen zo'n goedje op? Omdat het naar siroop smaakt. Plaats zoiets nooit onder je spoelbak, maar op veilige hoogte. En hou chemische producten altijd in hun originele verpakking; giet ze niet over in een waterflesje.”

Na al die jaren blijft u daarop hameren, blijft u tips geven.

“Je kunt niet elk ongeval vermijden, maar je kunt wel veel vermijden. Je wil niet weten wat wij soms zien binnenkomen. Op Stuivenberg hebben we ooit een jongeman gehad die zich van het leven wilde beroven. Hij had eerst een fles whisky leeggedronken en nadien anderhalve fles ontstopper. Zijn slokdarm zag pikzwart door het verbranden, net als zijn volledige maag. Uiteindelijk is hij aan zijn verwondingen overleden.”

Nu u met pensioen gaat: hebt u zo ongeveer alles gezien wat er binnen uw branche te zien valt?

“Je hebt nooit alles gezien. Wij behandelen trouwens niet alleen brandwonden, maar ook andere zaken waarvan de behandeling in dezelfde lijn ligt. Zo werd ik eens opgebeld en toen ik in het ziekenhuis aankwam, lag er een jong meisje met twee zwarte benen. Haar mama stond hoogzwanger naast me. Ik vergeet het nooit. De oorzaak was een vleesetende bacterie. ‘Wat gaat u daar aan doen’, vroeg die mama me. Toen heb ik toch eens moeten nadenken. Maar uiteindelijk heeft dat meisje haar benen kunnen behouden nadat ik de huid er via een speciale techniek stapje per stapje heb afgehaald.”

“Eén keer hebben we na een zware huisbrand twee kinderen verloren. Hoeveel sessies mijn team toen bij de psycholoog nodig heeft gehad om te beseffen dat het niet onze schuld was”

Cynthia Lafaire
Brandwondenchirurg

Maar niet elk verhaal eindigt op die manier.

“Niets is zo moeilijk als een kind verliezen. Dat gebeurt gelukkig zelden, maar dat heb ik altijd het moeilijkste gevonden. Eén keer hebben we na een zware huisbrand twee kinderen verloren. Hoeveel sessies mijn team toen bij de psycholoog nodig heeft gehad om te beseffen dat het niet onze schuld was ... Want je kijkt toch altijd naar wat er is misgelopen. Uiteindelijk bleken die kinderen een aangeboren longafwijking te hebben. Pas toen we dat hoorden, konden we het een plaats geven.”

Zijn de kinderen die u als chirurg heeft behandeld dan ook de patiënten die u het meest bijblijven?

“Dikwijls wel, al zijn er ook volwassenen met wie ik een heel traject heb afgelegd. Zo ben ik ooit als eregast uitgenodigd op het huwelijk van een van mijn patiënten voor wie ik dagen en nachten gevochten heb. We rolden van de ene in de andere complicatie, maar uiteindelijk heeft hij het gehaald. Vandaag is hij erg gelukkig. Dat is waarvoor je het doet.”

Wat is het mooiste moment uit uw carrière?

“Dat was jaren geleden. Ik was van wacht en werd opgebeld toen er drie zwaar verbrande kinderen binnenkwamen na een huisbrand. De moeder was even naar de bakker. Toen ze terugkwam, stond haar appartement in lichterlaaie. Twee kinderen overleden in het ziekenhuis. Lisa (*een fictieve naam, red.*) bleef alleen over, zwaar verbrand. Achteraf bleek ook nog eens dat ze thuis misbruikt was geweest door een inwonende oom. De moeder werd uit haar ouderlijke macht ontzet en het ziekenhuis werd voogd.”

“Lisa heeft een klein jaar bij ons gelegen en ging vaak langs op de kamer van een oudere vrouw. Die vrouw kreeg geregeld bezoek van een homokoppel. De mannen vroegen telkens hoe het met Lisa ging en brachten soms ook een cadeautje voor haar mee. Ik wist dat zij goedgekeurd waren voor adoptie.”

“Lisa zou uiteindelijk naar een weeshuis moeten. En ik wist dat niemand haar daar zou weghalen, want wie wil er nu een kind met fysieke littekens en mentale problemen in huis? Ik heb de mannen toen gevraagd of ze pleegouders wilden zijn voor Lisa. Zij hebben ‘ja’ gezegd en die zorg onvoorstelbaar mooi opgenomen. Ze hebben voor haar een villa gebouwd zodat ze nooit iets tekort zal komen en geven haar zoveel liefde: dat kan je je niet voorstellen. Volgende week komen ze met z’n drieën nog eens langs voor ik met pensioen ga. Dat is het mooiste wat ik in mijn carrière gedaan heb voor iemand. Daar ben ik het meest fier op.”

Uw patiënten kwamen al die jaren op de eerste plaats. Wat gaat u doen wanneer u afzwaait?

“Langere periodes in Spanje doorbrengen. Ik heb een huis in een dorpje op dertig kilometer van Malaga. Mijn terras kijkt uit op de Middellandse Zee en het enige wat ik er hoor zijn de vogels. Daar heb ik mijn hart verloren. Ik ben alleen, mijn man is overleden. Ik moet met niemand rekening houden. Ik kan gewoon inpakken en vertrekken.”

Wie met vragen zit over zelfdoding, kan terecht bij de Zelfmoordlijn op het gratis nummer 1813 en op de website www.zelfmoord1813.be.